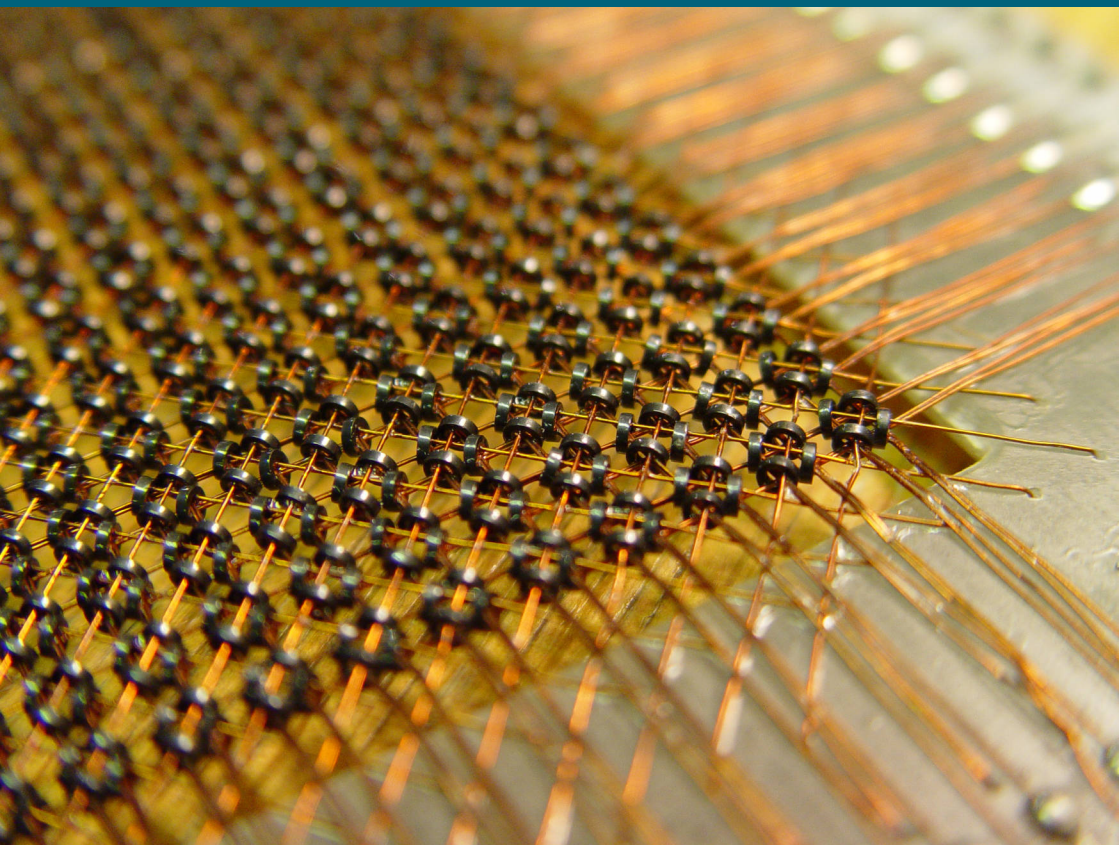

Dansk Datahistorisk Forening

Nyhedsbrev 13

April 2023

Ferritlager - Fotograf: Henning Isaksson

Indhold:

Prolog	Side 3
SDC's 60-års jubilæum	Side 4
Nyt materiale om Monster	Side 6
Nyheder i samlingen	Side 7
Portrætserie - Michael Ørnø	Side 8
Generalforsamling	Side 11
Lidt om kommende artikel om datafangst	Side 12
Annonce (T-shirts)	Side 13
Arrangement: De Glemte Kvinder	Side 13
ETC	Side 14
Annonce (Krus)	Side 14
Kommende aktiviteter	Side 15
Redaktion	Side 15

I denne udgivelse er der som sædvanlig fokus på wiki og samlingen.

To væsentlige opmærksomhedspunkter er generalforsamlingen på side 11 og foredraget »De Glemte Kvinder« på side 13. Du kan tilmelde dig Begge arrangementer via [NemTilmeld](#).

Og så kan du glæde til en ny artikelserie, som Mogens Nørgaard indleder i dette nummer. Læs f.eks. hvad ChatGPT har fundet frem om Michael Ørnø.

Hvis der medlemmer med f.eks. en god historie, billeder, bøger eller dokumentation fra »den-gang«, så hører vi gerne fra jer. Du behøver ikke tænke på formulering m.v.. Hvis du ønsker det tager vi en snak om din historie og så skal vi nok formulere teksten. Du får mulighed for at læse korrektur inden udgivelsen.

Prolog *Michael Ørnø*

Vi nærmer os årets generalforsamling, der holdes på Datamuseum på Charlotteskolen den 27. april kl. 19. Vi har nu haft et fuldt foreningsår på vores nye lokation og det er en god lejlighed til at gøre status.

Vi har virkelig mange besøgende på museet. Vi har som bekendt åbent den første søndag i hver måned, med foredrag og rundvisning. Den 3. søndag i måneden er der åbent hus, hvor der ikke er noget program, men mulighed for selv at snuse rundt, prøve maskinerne og få sig en snak med de "vagthavende" museumsnørder. Når vi tæller sammen, har vi siden sidste generalforsamling haft omkring 400 besøgende på museet. En anden kilde til aktivitet på datamuseet er besøg fra grupper, som ofte er virksomheder eller diverse foreninger. Eksempler har været forsvarets nye cyberdivision, Novozymes, Høje Taastrup ungdomsskole og ikke mindst de lokale Coding Pirates. Summer man det hele sammen, nærmer vi os 1.000 besøgende siden sidste generalforsamling. Det er meget tilfredsstillende.

Aktivitetstorsdagene er også yderst velbesøgte og vi har faktisk mangel på arbejdspladser til de mange aktive, der arbejder på de mange spændende projekter.

Vores største udfordring er tiden efter Charlotteskolen. Nu er tiden snart inde til vi skal have møder med fonde, som kan tænkes at være interesserede i at støtte os. Bliver vi hældt ned ad brættet, eller er der interesse? Det bliver helt afgørende for vores fremtid.

SDC's 60 års jubilæum - DDHF bidrager med effekter

Af Poul Badura

Tilbage i december 2022 fik vi en henvendelse, om vi kunne hjælpe med lidt effekter til SDC's forestående 60'å r jubilæum ultimo marts.

Som tidligere SDC'er (1970-1980) var det lidt spændende at hjælpe dem, ikke mindst fordi vi har så meget SDC-materiel og andet fra det nedlagte Sparekassemuseum - og så bor jeg nærmest lige om hjørnet.

Vi holdt et par møder og skrev en række mail frem og tilbage, hvor vi fik afstemt forventninger og praktiske muligheder.

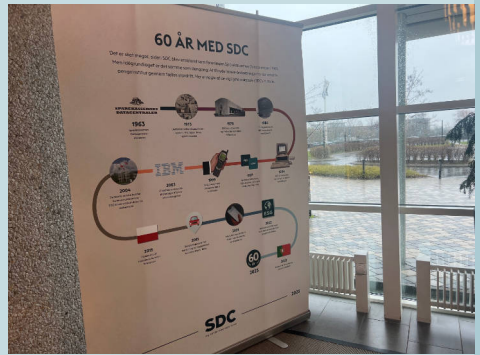

Jeg udarbejdede oplæg til en række beskrivende plancher, som de kunne bruge direkte eller arbejde videre med. Det blev bl.a. til et par videosekvenser som kunne køre på TV-skærme i forhallen sammen med udstillingen.

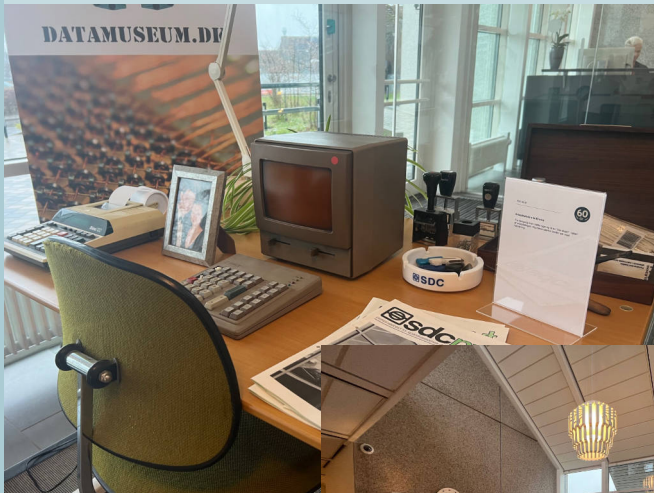

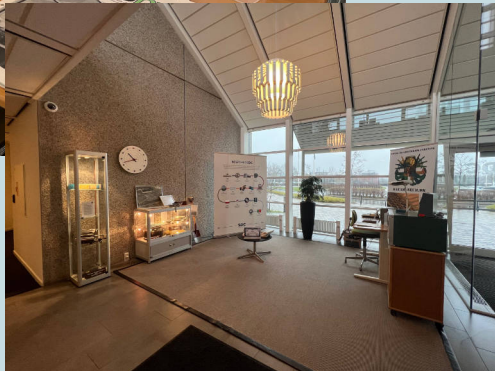
Fin og jeg brugte en dags tid på at hente effekter fra vore mange depoter, så vi kunne levere SDC's 'egen' RC2000 kodebåndslæser med opspoler osv., forskellige magnetbåndstyper, et par di-ske, nogle regnestokke, et par svinger regnemaskiner fra en sparekasse, en TP2 terminal, et par mikro-fiche-kort samt nogle originale bogføringsudskrifter fra den hedengangne Gamma-30.

SDC lejede et par glasmontrer til effekterne og stillede et skrivebord op med 'tidstypiske' effekter. Effekterne er nu hentet og foreløbig lagret på Tapeten.

Efter sigende havde udstillingen i forhallen været en stor succes med megen snak og kommentarer og 'gamle dage'.

Nyt materiale om Monster i wiki

Søren Roug

EDB-programmet Monster er et program til to- og tredimensionelt design. Det blev udviklet af arkitekten Per Jacobi og taget i anvendelse på NEUCC, det regionale edb-center under Danmarks Tekniske Højskole. Programmet sigtede i første omgang mod at give de arkitektstuderende ved Kunstakademiet muligheder for at udvikle, afprøve og gengive projekter og modeller. I 1976 blev programmet alment tilgængeligt på DTH og viste sig anvendeligt ikke blot for arkitekter, men også for kemikere, hydraulikere, geografer, vejingeniører m.fl.

Programmets navn, Monster, spiller på kombinationen MONo og STEReo og beskriver altså en af dets væsentlige egenskaber: det kan fremstille tegninger af tredimensionelle figurer i to perspektivtegningstyper.

Inspirationen til Monster kan spores tilbage til 1965, da Per Jacobi deltog i et projekt til en nordisk idé-konkurrence, der arbejdede på en plan for bebygning af Vestamager med små bysamfund af klyngehuse. Designet krævede at mange modulære bygninger blev sat sammen på forskellige måder. Til dette blev der udviklet et program i Fortran IV på NEUCC's IBM 7090 til design af grundplanerne, og et som gennemgik permutationerne for sammensætningen.

Jeg fik dog også kontakt til forfatteren bag Monster programmet. Finn og jeg besøgte og interviewede ham for et par uger siden.

Det gav mig noget materiale til en allerede eksisterende wiki-artikel.

Læs mere her: <https://datamuseum.dk/wiki/Monster>

Nyheder i samlingen

Finn Verner Nielsen

Kraftigste computer til dato kommet i samlingen

Her lige inden påske fik vi en på alle måder usædvanlig donation. Dels på grund af alder - en kun godt 8 år gammel computer. Dels på grund af størrelse - et stort kabinet med computeren og et lige så stort ved siden af med det tilhørende disk-system. Endelig også på grund af datakraft - en IBM z13 Enterprise mainframe, der har stået for Statens Koncernsystem og Statens Bevillingslovssystem hos Økonomistyrelsen i Finansministeriet.

Teknologisk indeholder maskinen en CPU med op til 8 kerner, 4 milliarder transistorer og med en klokkehastighed på 5 GHz.

De integrerede CMOS kredse er lavet i 22 nm teknologi. Mere end 100 sådanne CPU'er kan potentielt understøttes i maskinen.

Der pågår for nærværende en dialog med IBM vedr. Software til maskinen, og vi håber naturligvis at kunne vise den frem i fungerende stand senest til næste år, hvor IBM's S/360 arkitektur skal fejre sit 60 års jubilæum.

IBM z13 Enterprise systemet til venstre og IBM DS8870 Storage systemet til højre i kælderen i Ballerup

Portrætserie

Michael Nørgaard

Vores formand Michael Ørnø er første "offer" i en lille portrætserie om nogle af vores fremtrædende og/eller aktive medlemmer. Michael giver til sidst i interviewet "batonen" videre til den næste, der skal portrætteres.

Jeg bad ChatGPT "lave et portræt af Michael Ørnø, direktør for Statens IT", og den svarede:

»Michael Ørnø er direktør for Statens IT i Danmark, hvor han har været siden 2014. Han har mere end 25 års erfaring i den danske it- og telekommunikationsbranche, herunder som direktør for TDC Erhverv og forskellige lederstillinger i Microsoft Danmark. Michael Ørnø er uddannet cand.polit. fra Aarhus Universitet og har også taget en HD i organisation og ledelse fra samme universitet. Han er kendt for sin ekspertise inden for it-strategi og digital transformation, og han har været med til at lede flere store digitaliseringsprojekter i den offentlige sektor i Danmark.«

Der var alligevel et par overraskelser for mig i dens svar :-).

Jeg indledte derfor med at stille dette spørgsmål til Michael: »Hvordan ville du selv beskrive din karriere indtil nu?«

Tja, aner stort set intet om telekommunikationsbranchen og har aldrig været ansat i TDC eller for del sags skyld Microsoft. Cand. Polit fra Aarhus? Det tror jeg ikke er muligt - bliver man ikke Cand Oecon, hvis man læser

økonomi på de kanter? Jeg læste på DIKU, men fik mig ikke taget sammen til at blive færdig. Derfor tog jeg senere en HD fra Handelshøjskolen i København, men jeg er tilgængæld født i Aarhus! Jeg har været i Statens It siden 2012 og været med til at bygge og udvikle det, men jeg tror ikke mange ville kalde det et digitaliseringsprojekt i den offentlige sektor. Spøg og ChatGPT til side, så tror jeg det specielle ved min karriere, er mit udgangspunkt som programmør. Det var spændende programmeringsjobs, der langsomt og sikkert fjernede mig fra DIKU. I starten af år 2000 havde jeg skiftet fra store trykke PBS, hvor jeg havde været i mange år, til ansat nr 1 i et startup, som efter et halvt år, nærmede sig afgrundens rand. Jeg havde med andre ord, brug for et nyt og mere sikkert job i en ruf og landede som driftchef for IBM mainframe hos SAS Data. Siden da, har det været driftjobs med 8 år i Post Danmark mellem SAS og Statens It. Det at arbejde med drift, med en programmeringsbaggrund og muligvis omvendt, tror jeg er sundt for ens forståelse af, hvad man arbejder med.

Du påtog dig på et tidspunkt ansvaret for både at lede foreningen og museet og samtidig skaffe os et sted at være. Har det været en vanskelige-re opgave end du regnede med? Og er det stadig sjovt?

Det afhænger selvfølgelig lidt af, hvordan det ender. Jeg har været spejder og spejderleder siden 70'erne. Det er ligesom DDHF frivilligt og demokratisk funderet arbejde. Man kan ikke bare bestemme til højre og venstre, man skal have hovedfeltet med. På den måde, har det (indtil nu) ikke været uforudset vanskeligt, men det er ikke det samme, som det er nemt. Vi har alle hjertet med i foreningen og har hver vores kompas, som viser hvad der er rigtigt og

hvad der er en gal retning. Jeg syntes det er min hovedopgave at forene alle kompasnålene til et realistisk skalarprodukt, som skaber mest mulig energi, fremtidsperspektiv og virkelyst i foreningen. "Sjovt" er nok ikke det rigtige ord - "lyst" er nok et bedre ord. Lyst og energi har det fint. Jeg vil virkelig gerne overrække en saks til en, som skal klippe snoren til vores nye sted.

Får Museet et permanent opholdssted?

Ja, det gør vi, men spørgsmålet er selvfølgelig hvad og hvor. Det tror jeg relativt snart, vi bliver noget klogere på.

Hvilken nød er den hårdeste for dig at knække med hensyn til foreningen og Museet? Og hvordan kan man hjælpe?

Hvis vi bliver set som en sorggruppe for gamle computere, i gamle dage, hvor alting var meget bedre & verden af nu, er gået af lave - så tror jeg vi får svært ved at tiltrække ressourcer.

Aktiviteter, besøgende, skabelse af unikt relevant indhold, fornuftig økonomi, mange følgere på sociale medier og et godt socialt miljø i foreningen er nøglen. Kom og vær aktiv. Kom og lav noget, der er spændende og interesserer dig. Skaf os flere medlemmer. Del opslag på Facebook og LinkedIn i dit netværk. Tag godt i mod nye aktive og hjælp dem i gang. Jo stærkere vi er i "indre værdi" - jo nemmere har vi, ved at tiltrække ressourcer til vores arbejde.

Til sidst - hvem vil du give batonen videre til, og hvorfor?

Den ryger til Tobias Rathje, som er relativ ny i de aktives rækker, men allerede er langt med at restaurere en DEC PDP-9 og fikser vildt mange ting!

Generalforsamling

**Torsdag den 27. april 2023
afholdes generalforsamling
fra kl. 19.00 på Datamuseet
Charlottegårdsvej 1, Hedehusene**

Med dagsorden i henhold til vedtægterne:

1. Valg af dirigent
2. Bestyrelsens beretning 2022/2023
3. Foreningens fremtidige aktiviteter
4. Regnskab for det forløbne regnskabsår frem-
lægges til godkendelse
5. Fastsættelse af kontingent og indmeldelsesge-
byr
6. Indkomne forslag
7. Valg

Generalforsamlingen bliver live streamet på
denne adresse:

<https://youtube.com/live/QG6perXBeHA?feature=share>

Vær opmærksom på at kun medlemmer der har betalt
kontingent har stemmeret på generalforsamlingen.

Det vil være muligt at betale kontingent umid-
delbart inden generalforsamlingen. Du har even-
tuelt også mulighed for at betale via MobilePay
til nummer 373241.

For at sikre plads og kaffe nok til alle skal du
tilmelde dig til generalforsamlingen på denne
adresse senest onsdag den 26. april kl. 15:00:

<https://ddhf.nemtilmeld.dk/36/>

Datafangst i gamle dage

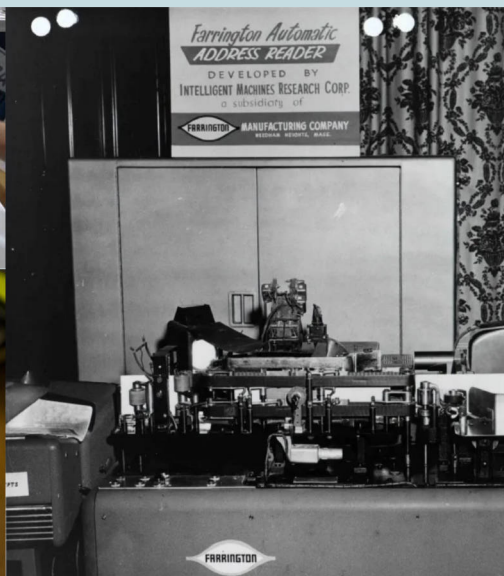
Vagn Majland

I forrige udgave af nyhedsbrevet bragte vi et indlæg, hvor vi efterlyste historier og billeder om datafangst den gang databehandling for alvor tog fat.

Det har foreløbig givet input fra fire medlemmer, hvilket giver et godt supplement til en historie om dengang vi havde f.eks. hullestuer, tastestuer, hulledamer, tastedamer og tasteoperatører.

Kontakter til tidligere indehaver af et tastebureau har desværre ikke givet noget endnu. Vi er særligt interesserede i hvilke forhold der førte til den meget hurtige nedlukning af de private tastefirmaer.

Har du en god historie fra eller viden om dengang man brugte hulkort, hulstrimmel og optisk læsning, så send en e-mail til vm@vm-line.dk.

Vi har stadig T-shirts på lageret?

Fås i
farverne
navy blå
og sort

Du kan stadig nå at blive den lykkelige ejer af en eller flere af vores T-shirts.

På ryggen kan du se en del af den første danske kode, som blev skrevet til DASK.

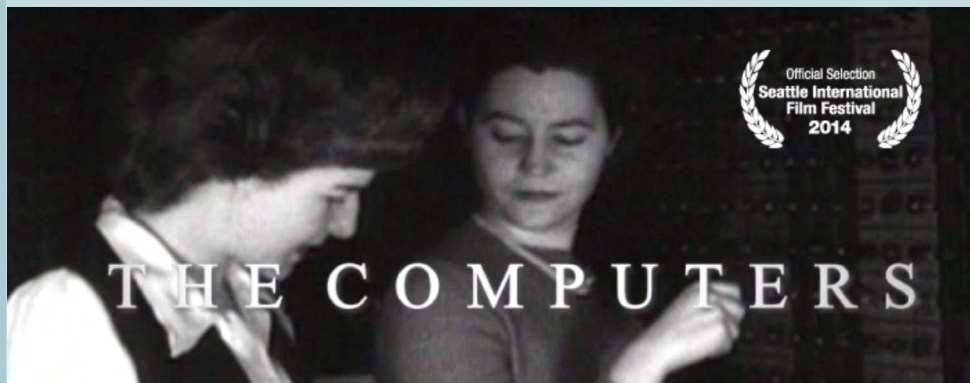
Prisen er 299,- + evt. forsendelse.

Se mere på: <https://datamuseum.dk/merchandise>

Bestil via mail til:

moe@datamuseum.dk

De Glemte Kvinder

Tirsdag den 30. maj 2023 fra 19:00 til 21:00 er der planlagt et arrangement under overskriften »De Glemte Kvinder«.

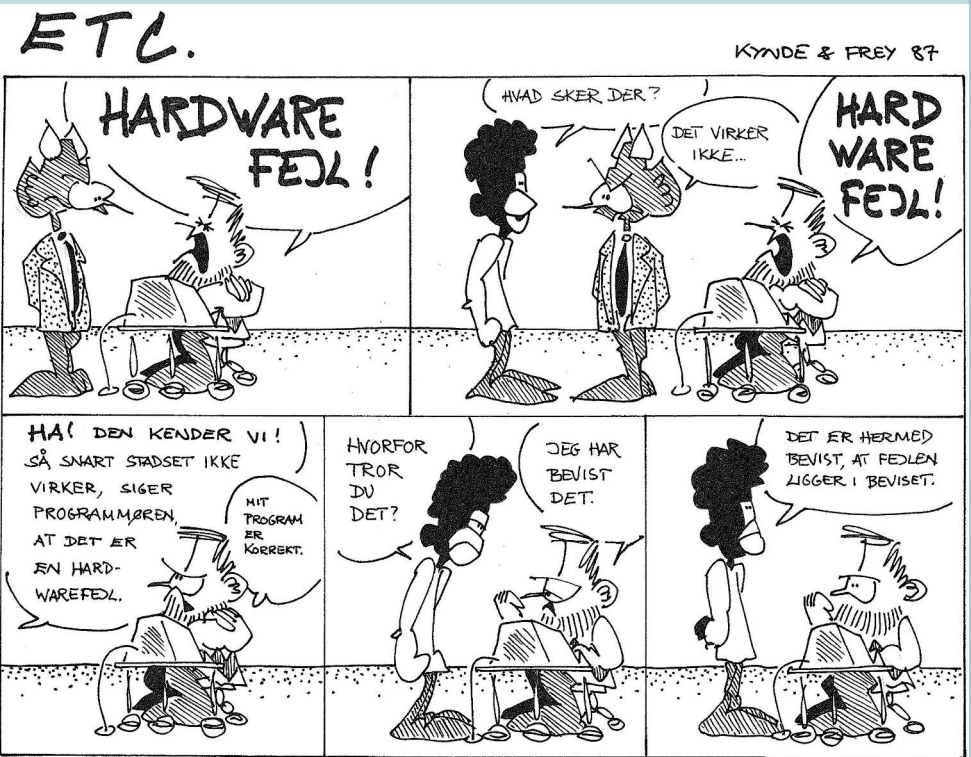
Michael Ørnø tegner 10 portrætter af glemte it-kvinder og viser tre spændende dokumentarfilm:

The Computers, The Coders og The Future Makers på samlet 50 min.

Tilmelding på [Nentilmeld](#)

Gratis for medlemmer. 50,- for ikke-medlemmer.

Vi har stadig mange krus på lager. Køb et eller flere krus til kr. 99,- pr. styk og støt samtidig DDHF. Se mere på <https://datamuseum.dk/merchandise>

Dansk
Datahistorisk
Forening

Kommende aktiviteter

Søndagene den 7. maj og den 4. juni er museet åbnet fra 10:00 - 16:00.

Følg gerne et fastlagt program, som finder sted mellem 10:00 og 12:30 og mellem 13:00 og 15:30.

Søndag den 21. maj er museet åbent fra 10:00 - 16:00 uden rundvisning.

Næste nyhedsbrev udgives i maj

Redaktion

Michael Ørnø (Ansv.)
Vagn Majland
Mogens Nørgaard

Andre bidragydere i dette nummer:

Finn Verner Nielsen
Poul Badura
Søren Roug